

Окремі інтерв'ю, статті

Враження і роздуми *

Як би не намагався уявити собі чужоземну країну, скільки б не прочитав про неї, скільки б фільмів не подивився, - все це дуже мало значить порівняно з можливістю самому зануритися в незнайоме життя, самому спробувати його оцінити.

Під час перебування у США на запрошення Ратгерського університету як вченого-дослідника мені довелося, крім читання студентам спецкурсу з української літератури, виступати в різноманітних аудиторіях з 31 доповіддю, що були присвячені питанням літературного, культурного і політичного розвитку України.

Перша з цих доповідей була виголошена на третьому українсько-американському симпозиумі в Гарварді на тему: «До питання про самоусвідомлення української літератури». Симпозиум, на мою думку, відбувся успішно; особливо цікавими вийшли дискусії з приводу доповідей. Відразу після цього нашу делегацію запросили до Східноєвропейського дослідного інституту ім. В. Липинського у Філадельфії, де мені випало говорити про сучасну літературну ситуацію на Україні.

Вже сьогодні усвідомлюю, що тоді, в першій половині грудня минулого року, я вів досить спокійне життя, в основному працював у бібліотеках та архівах: Бібліотеці Конгресу США у Вашингтоні, бібліотеках Колумбійського та Ратгерського університетів,

---

* Брюховецький В. С. Враження і роздуми // Вісн. Міжнарод. асоц. українців. - 1990. - № 1. - С. 45-47.

бібліотеках та архівах Наукового товариства ім. Т. Шевченка та Української Вільної Академії наук у Нью-Йорку. Колекції українських видань (особливо, ясна річ, еміграційних) у цих книгозбірницях надзвичайно багаті. І впевнений, що прийде час, коли дослідники з України матимуть змогу не похапцем, а ґрунтовно опрацювати цей геть ще не осмислений нами материк рідної культури.

А що таке працювати тяжко, я відчув після Нового року, а точніше, після різдвяних свят. Запрошень на виступи було так багато, що час трохи відпочити випадав тільки в літаку під час чергового перельоту з одного міста в інше. До речі, так уже сталося, що я перетнув по діагоналі Америку від Атлантичного океану до Тихого, від Бостона до Сан-Дієго.

Які ж теми насамперед цікавили американців (а виступав я не тільки в українських аудиторіях)? Назву лише деякі зі своїх літературних доповідей: «Шевченко і сучасна Україна», «Життєва доля Миколи Зерова», «Сучасний стан української літератури і літературознавства на Україні», «Специфічна функція української літератури: формування і поширення політичної свідомості» та інші. Двічі мені випадало робити доповіді про творчість Ліни Костенко. Першу («Звук, ритм і зміст» - про англійські переклади вірша «Папороть») - на глибокозмістовному симпозиумі в Мічиганському університеті «Ліна Костенко: митець і мислитель», що відбувся 10 лютого 1990 р. Другу («Ліна Костенко сьогодні») - в УВАН. Загалом інтерес до творчості нашої видатної поетеси в Америці дуже високий. Вечори з її участю проходять з аншлагами. Мені розповідали, що й міні-семинар для студентів і аспірантів Мічиганського університету, який вона провела, пройшов із величезним успіхом. До речі, Ліна Костенко - цьогорічний лауреат літературної премії Тетяни і Омеляна Антоновичів, яка присуджується вже дев'ятий раз і досить престижна в США. З-поміж письменників України цю премію раніше дістав тільки Василь Стус.

Серед власне літературних зустрічей дуже цікавими для мене були відвідини Нью-Йоркського державного письменницького інституту. Бесіди з Юрієм Шевельовим, Григорієм Костюком і Петром Одарченком; коротка зустріч, точніше, цікава блиц-полеміка, з Володимиром Войновичем у Вашингтоні; листування з Олександром Солженіциним; ювілейний вечір Івана Світличного. Розмови з Богданом Рубчаком, Еммою Андієвською, Богданом Бойчуком, Марією Ревакович. І політико-ділова

Америка: Роман Шпорлюк, Ігор Вислоцький, Юрій Попівський, Софія Слюзар, Ярослав Бігун... Але про це, очевидно, треба писати спеціально.

У Ратгерському університеті, разом із професорами Іваном Фізером та Ларисою Онишкевич, мені припало читати спецкурс із творчості Михайла Коцюбинського, що було цікаво особливо з погляду ближчого ознайомлення з американськими студентами та системою вищої освіти в США. Група, якій я читав лекції, була не виключно філологічною, як у наших університетах. Там були також фізики, хіміки, юристи, політологи, біологи. Нам би треба врахувати цінний досвід американської вищої школи - кожен студент, незалежно від основної спеціальності, повинен прослухати певну кількість курсів із гуманітарних дисциплін.

На цьому, звісно, враження від перебування в Америці не закінчуються. Бо були ще різні конференції, театри, музеї, чар архітектури Чікаго і Нью-Йорка. І - сотні зустрічей з людьми, які щиро зацікавлені у встановленні повнокровних зв'язків між Україною і діаспорою. Я полюбив цих людей. Я трохи знаю про їхні болі, тривоги, про їхню пекучу любов до рідної землі, любов, яку не приспали ніякі побутові блага Америки.

В'ячеслав Брюховецький,
зав. відділу теорії літератури
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка
АН УРСР